

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник частини
аварійно-рятувальних робіт
Мобільного рятувального центру
швидкого реагування
Сергій СЕВЕРЕНЧУК
“_____”_____20_року

ПЛАН-КОНСПЕКТ
проведення теоретичного заняття
Профільна підготовка кінологів
Навчальна група №5 Мобільного рятувального центру швидкого реагування ДСНС
України

11,12,13,14.09.2023р.

Тема: Анатомія і фізіологія собаки

Навчальна мета: Вивчити будову та особливості анатомії собаки

Час проведення: 1 година

Місце проведення: клас

Навчально-матеріальне забезпечення: план-коспект , соц.мережа

Нормативно-правові акти та література: книга «Анатомія собаки. Навчальний посібник»

Порядок проведення заняття:

1. Організаційні заходи – 5 хв.:
перевірка присутніх; оголошення теми і мети заняття.
2. Контроль знань – 5 хв.:
перевірка засвоєння раніше пройденого матеріалу.
3. Викладення матеріалу теми – 25 хв.

Питання, які вивчатимуться:

- 1) Анатомія собаки
- 2) Фізіологія собаки

Анатомія вивчає форми і будову живих організмів, фізіологія - роботу організмів і їх окремих органів.

Організм собаки складається з величезної кількості дуже дрібних частинок - клітин. Клітини розрізняються не тільки за формою, величиною і внутрішньою будовою, а й за характером виконуваної ними роботи.

Клітини, однакові за будовою і характером виконуваної роботи, утворюють тканини (наприклад, м'язову, нервову, покривну). З різних тканин формуються органи, що виконують ті або інші функції в організмі. Наприклад, скелет і м'язи забезпечують рух, органи травлення - засвоєння поживних речовин, що знаходяться в кормі; органи дихання - надходження в організм кисню і видалення вуглекислоти.

1. ОРГАНИ РУХУ

До складу органів руху входять скелет і м'язи. Скелет складається з кісток різноманітної форми, які з'єднані між собою в суворо визначеному порядку (рис. 1). Побудований з міцної кісткової тканини, скелет є твердою основою для всього організму і в значній мірі визначає його форму і розміри. Крім того, кістки скелета утворюють захисні порожнини для життєво важливих органів, наприклад черепну порожнину, де розміщується головний мозок. Кістки покриті щільною оболонкою - окістям; всередині більшості кісток знаходиться так званий кістковий мозок, в якому розвиваються клітини кро

Кістки, що входять

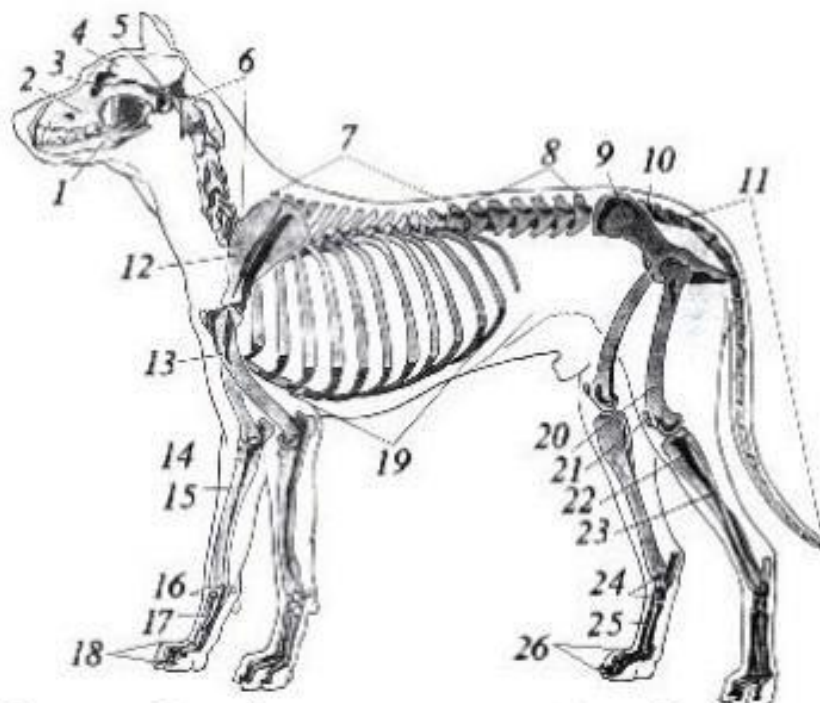

Рис. 2. Скелет собаки: 1 – нижньощелепна кістка; 2 – верхньощелепна кістка; 3 – очна ямка; 4 – лобова кістка; 5 – вискова кістка; 6 – хребці; 7 – грудні хребці; 8 – поперекові хребці; 9 – тазова кістка; 10 – крижова кістка; 11 – хвостові хребці; 12 – лопатка; 13 – плечова кістка; 14 – променева кістка; 15 – ліктьова кістка; 16 – кістки зап'ястка; 17 – кістки п'ястка; 18 – кістки пальців; 19 – грудна клітка; 20 – стегнова кістка; 21 – надколінок; 22 – великогомілкова кістка; 23 – малогомілкова кістка; 24 – кістки зап'ястка; 25 – кістки плесна; 26 – кістки пальців.

до складу скелета, поділяються за формою на чотири групи: 1) довгі, або трубчасті, розташовані в кінцівках і грають головну роль в процесі руху (вони є своєрідними важелями, на які роблять свій вплив м'язи); 2) плоскі, або широкі, які беруть участь в утворенні стінок порожнин (череп) і представляють опору для прикріплення великої кількості м'язів (лопатки, таз); 3) короткі, що знаходяться в межах зап'ястя і передплесна і грають роль своєрідних ресор (пом'якшують поштовхи, які виникають при русі організму); 4) змішані, до яких відносяться хребці. Деякі кістки, що входять до складу скелета, з'єднуються або наглухо (без наявності проміжку), або вільно, з наявністю проміжку - суглоба, який дозволяє здійснювати різні рухи. Кінці кісток, з'єднаних за допомогою суглоба, охоплює суглобова капсула, яка утворює порожнину, в якій знаходиться синовія. Синовія грає роль мастила, що полегшує рух кінців кісток.

У скелеті розрізняють наступні головні відділи: голову, тулуб і кінцівки. Скелет голови розділяється на два відділи: власне череп, що складається з 14 кісток, і відділ морди, що складається з 13 кісток. Всі кістки, що утворюють скелет голови, за винятком нижньощелепний і під'язикової, міцно з'єднуються між собою, утворюючи єдине ціле - череп. Задню стінку скелета голови становить потилична кістка. У потиличній кістці знаходиться великий потиличний отвір, в якому проходить довгастих мозок. З боків від цього отвору розташовані виступи (виростків), які використовуються для з'єднання з першим шийним хребцем. Потилична і межтеменна кістки утворюють потиличний бугор - одну з опорних точок при вимірюванні довжини голови.

У щелепних кістках скелета голови укріплені зуби. У собаки 42 зуба і вони поділяються на три групи: різці, ікла і корінні.

Скелет тулуба поділяється на хребетний стовп і грудну клітку. Хребетний стовп утворюється з 48-52 окремих кісток - хребців, які з'єднані між собою за допомогою зв'язок. У хребці розрізняють тіло, дугу, а також остисті, бічні і суглобові відростки. Тіло спільно з дугою утворює хребетний отвір. Ці отвори складають хребетний канал, в якому знаходиться спинний мозок. Хребетний стовп розділяється на кілька відділів: шийний (7 хребців); грудної (13); поперековий (7); крижовий (складається із трьох зрослих хребців, що утворюють крижову кістку); хвостовий (18-22 хребця).

Грудну клітку утворюють вигнуті плоскі кістки - ребра. Вгорі вони прикріплені до хребців, а внизу - до грудної кістки (перші 9 пар, звані істинними ребрами) або до попереднього ребру (останні 4 пари ребер, звані помилковими). Найбільш вузька і нерухома частина грудної клітини знаходиться спереду по напрямку назад вона поступово розширюється і стає все більш рухомий. Грудна клітка служить опорою для прикріплення передніх кінцівок.

До складу скелета кінцівок входять кістки передніх і задніх кінцівок. М'язи побудовані з м'язової тканини, яка має здатність скорочуватися, тобто змінювати свою форму. Після кожного скорочення м'яз розслабляється і приймає первісну форму, потім знову може скоротитися. В результаті скорочень різних м'язів відбуваються різноманітні рухи організму, змінюються форма і об'єм грудної тачервної порожнини.

ОРГАНИ ТРАВЛЕННЯ

Органи травлення починаються ротовою порожниною, проходять через весь організм і закінчуються заднім отвором. Ці органи переробляють корм до такої міри, що різні хімічні речовини, що входять до його складу (білки, жири, вуглеводи, вітаміни), можуть засвоюватися клітинами організму

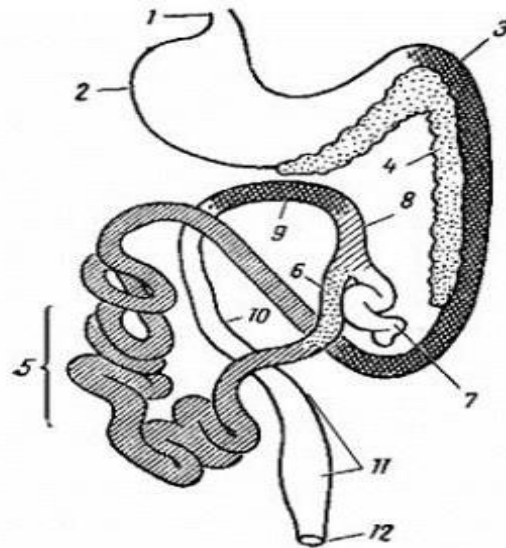

Рис. 83. Схема органів травного каналу собаки: 1 – стравохід; 2 – шлунок; 3 – дванадцятипала кишка; 4 – підшлункова залоза; 5 – порожня кишка; 6 – клубова кишка; 7 – сліпа кишка; 8 – 10 – ободова кишка; 11 – пряма кишка; 12 – відхідникова частина прямої кишки.

ОРГАНИ ДИХАННЯ

Через органи дихання організм отримує необхідний йому кисень і видаляє шкідливий вуглекислий газ. Відбувається своєрідний газообмін.

ОРГАНИ КРОВООБІГУ

Органи кровообігу є як би транспортною системою організму. До складу органів кровообігу входять: кров, кровеносні судини, по яких рухається кров, і серце - орган, що забезпечує рух крові по судинах.

2. ОРГАНИ ВИДІЛЕННЯ

До органів виділення, за допомогою яких з організму видаляються непотрібні і шкідливі для нього хімічні речовини, відносяться легені, кишечник і органи сечовиділення. Через легені віддаляється вуглекислий газ. Завдяки кишечнику організм звільняється від невикористаної частини корми. Органи сечовиділення служать для видалення шкідливих речовини, що знаходяться в крові, у вигляді сечі

3. ОРГАНИ РОЗМНОЖЕННЯ

Розвиток нового організму починається з моменту запліднення, коли дві батьківські статеві клітини - живчик і яйцеклітина - з'єднуються в одну.

Утворення зрілих статевих клітин в організмі самця і самки починається в період статевої зрілості, яка настає у собак на 5-8-му місяці життя. Остаточне формування організму закінчується пізніше, у віці від одного року до двох років (в залежності від породи собак), і називається зрілістю тіла. Для племінних цілей можна використовувати тільки тварин, у яких наступила зрілість тіла.

4. НЕРВОВА СИСТЕМА

Нервова система побудована з нервової тканини, клітини якої відрізняються від інших клітин організму наявністю відростків, і з невроглии, що забезпечує захист і харчування нервових клітин.

Нервова клітина може мати два, три і більше відростків, один з яких часто буває дуже довгим (неврит), а інші, численні, зазвичай дуже короткі (дендрити).

5. ОРГАНИ ВІДЧУТТЯ

Органи відчуття призначені для уловлювання впливу на організм зовнішнього середовища, під впливом яких порушуються чутливі нервові закінчення. Організм відчує вплив зовнішнього середовища тільки тоді, коли її вплив досягне чутливої нервової клітини.

6. ШКІРНИЙ покрив Шкірний покрив (шкіра) є зовнішнім покривом організму і виконує захисні функції.	
---	--

4. Закріплення вивченого матеріалу - 5 хв.

Питання для закріплення:

- 1) Анатомія собаки
- 2) Фізіологія собаки

5. Підбиття підсумків - 5 хв.:

зазначення питань, що потребують підвищеної уваги;
оголошення оцінки;
відповіді на запитання.

План-конспект склав:

Керівник навчальної групи № 5

Ст. л-нт. сл. ц. з.

_____ 20__

Валерій РАДЧЕНКО